

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

9. Ex libertate Christi Domini.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

quam inamissibiliter & inseparabiliter amare
justitiam. Idcirco enim peccare non possunt,
quia ab amore justitiæ, hoc est, Dei cessare
non possunt. Hanc autem voluntatem beati
non in potentia, sed in perpetuo exercitio actus
habent. Accedit denique paradoxum in Au-
gustini doctrina inauditum esse, quantum
ego eam perscrutari potui, quod actus aliquis
voluntatis propterea liber sit, quia ab illo de-
fistere voluntas & non agere potest; cum po-
tius diametraliter è contrario, semper ab eo
propterea libertas alicujus actus asseratur, quia
voluntas eam agere potest. Ex quo fit ut in
illo acerrimo diuturnoque conflictu, quo cum
Pelagianis de gratia & voluntatis libertate de-
certatum est, in nullis ejus libris vel semel in-
veniri queat unus textus vel vestigium opinio-
nis istius; quod idcirco voluntas sub gratia
quæ facit eam facere, maneret libera, quia ces-
sare potest; sed potius conspirant omnia id
circo esse liberam, quia gratia voluntatem
nihil agentem potentissime velle & operari
facit. Nam quamvis verissimum sit, volunta-
tem sub gratia Dei ab agendo posse cessare (sic-
ut & in Adamo & Angelis sine ulla dubitatione
cessare potuit) hoc tamen, ut dixi, veræ liber-
tatis voluntatis humanæ, juxta Augustinum,
per accidens conjunctum est, & nihil om-
nino ad libertatem volendi & operandi facit;

usque adeo, ut ego ingenue loquendo, miraculi
loco habiturus essem, si in Augustini doctrina
ostendi posset, voluntatem quæ potentissime &
immobiliter & perpetuo justitiam diligit &
operatur, non esse in ista volitione & operatio-
ne liberam: sed potius è contrario, prout ejus
doctrinam & principia perlustravi, nihil ipse
invenire posset, nisi solum Deum, quod majori
arbitrij libertate gauderet. Vnde istud August.
celeberrimum, cui omnis ejus reliqua doctrina
consentit, *Hæc voluntas libera tanto erit liberior,*
quanto sanior, tanto autem sanior quanto divina mi-
sericordia gratiaque subiectior. Quam sententiam
sicut perfectissime in illa perpetua voluntate
pietatis seu amore Dei, impleri nemo sanæ
mentis dubitare sinitur; ita ab illa valde re-
motum est illud indifferentiæ philosophicæ
æquilibrium, juxta quod tanto fit liberior vo-
luntas, quanto magis sub gratia cessare, vel
aliud quam gratia instigat facere potest. Vnde
nihil mirum, si juxta hærum sententiam, gra-
tia cum in summo fuerit, qualis est beatorum,
indifferentem libertatem directe destruat, ju-
xta Augustinum verò, directe astruat. Quæ
duo quemadmodum tantum à se discrepant,
quantum arcticus polus ab antarctico, ita ratio
libertatis quam Augustinus docet à recentio-
rum libertate dissentit.

CAPVT NONVM.

Ex libertate Christi Domini.

NE c dissimile est præcedenti argu-
mento, id quod de Christi Domini
libertate sæpe contra Pelagianos
Augustinus tradit. Cùm enim illi
invidiosissime de gratia quasi libertatem ar-
bitrij destruente, quererentur, sæpe obturat
illis os Augustinus profærendo urgen-
tissimam de Christi Domini libertate humilitu-
dinem, cujus arbitrium, quamvis non possit
ullum peccatum ullumque malæ voluntatis
motum admittere, liberrimum tamen in non
peccando fuit: *Neque enim metuendum erat ne
istò ineffabili modo in unitatem persona à verbo Dei
natura humana suscepta, per liberam voluntatis
peccaret arbitrium, cum ista susceptio talis esset,
ut natura hominù à Deo ita suscepta, nullum in se
motum malæ voluntatis admitteret. Quod in En-
chiridio dicit: ut nullum passit habere peccatum.*
Itemque ut *sciret quodammodo ipsa gratia illi ho-
mininaturalis, qua nullum peccatum possit admit-
tere.* Et in libro de Prædestinatione Sancto-
rum: *Nunquid metuendum fuit, ne accedente
grate homo ille libero peccaret arbitrio? An ideo in
illo non libera voluntas erat, ac non tanto magis
erat, quanto magis peccato servire non poterat? Ex-
quibus testimonijs tria colliguntur. Primum,
non hic agi de libertate Christi ad faciendum
bonum. Sicut enim differunt toto cælo, ab-
stinere à malo & facere bonum, Spiritu san-
cto etiam illa duo distinguente, Declina à malo,*

& fac bonum; ita quoque libertas arbitrij ad
non faciendum malum, & ad faciendum ope-
ra bona. Vnde de faciundo bono præmiserat:
*Illam nativitatem bona opera secuta sunt, non bona
opera meruerunt.* Et mox de non peccando:
Neque enim metuendum erat &c. Augustinus hic
igitur asserit liberam fuisse Christi volunta-
tem, non solum qua peccare nollet, sed qua
peccare non posset, aut motum aliquem malæ
voluntatis admittere. Quamvis autem facile
intelligi possit, indifferentiam aliquam ad
opera diversa bona remanere potuisse, quo-
modo tamen indifferentia ad non peccandum
remaneret non apparet. Illa quippe voluntas,
sicut in contrarium non poterat immutari,
ita nec à detestanda iniquitate cessare: cum
non esset alia voluntas illa, quam qua justi-
tiam Dei peccato repugnantem sine cessatione
diligebat; vel si eam ab illa distinguere vo-
luerimus, tam est perpetua, quam voluntas im-
mutabilis justitiæ, quam indivulsa comitatur.
Secundo colligitur, determinationem vo-
luntatis Christi perpetuam ad non peccan-
dum, seu ad malæ voluntatis motum repellen-
dum, nullo modo libertatis ejus officere, sed
proficere. Expresse quippe dicitur: tanto magis
Christi voluntatem esse liberam, quanto ma-
gis peccato servire non potest. Certissimum
autem est, multo minus peccato servire posse,
qui perpetuo & immutabili actu capitaliter

repugnante detestatur iniquitatem, vel diligit æquitatem, quam qui per intervalla tantum in huiusmodi motus voluntatis erumpit.

Tertio, nec hic ullum elucere vestigium, quod Augustinus cogitaverit in eo Christi, ut neque beatorum libertatem collocare, quod possit hoc vel illud bonum eligere, multo minus istud eligere & non eligere. Sed tam in isto libertatis Christi argumento, quam beatorum ac Dei, doctrina ejus tota toto impetu tendit eò, ut quo potentius & immutabilis voluntas iustitiam diligit, & peccata detestatur, eo liberior feratur Christus, vel beati, vel Deus ipse, voluntate. Quod nisi secundum Augustini doctrinam verum esse fateamur, quo pacto Christus libera voluntate præcepta Patris ut præcepta compleverit, hoc est, secundum illas omnes circumstantias, quæ sive positiva Dei voluntate, sive æternæ sapientia immutabili præscripto, actiones omnes faciendas & circumstantias ceterminante præscribuntur, fateor me videre non posse; & neque Scholasticos videre potuisse, satis in-

terminabilis eorum pugna & iuxta testatur. Quod ipsum fortasse non leve signum est, eos longissime ab explicanda veræ libertatis ratione, quam Augustinus tenuit recessisse. Nam quo alioquin pacto fieri potest, ut vir acutissimus, profundissimus, toties à Pelagianis de libertate laceratus, nullam vel tenuem umbram, in tot scriptis suis reliquerit, quod libertas arbitrij in huiusmodi indifferentia collocanda sit? Ut tantâ facilitate libertatem Beatorum & Christi expediat? Sub cuius premente mole tota Scholasticorum multitudo fatigata suspirat, & tanto conatu nihil aliud agit quam quod principijs suis proprijs arctata & ligata sibi difficultatem insolubilem esse conficietur? Hoc videtur sanctus Thomas liquido vidisse, quando dicit in Commentarijs super Magistrum Sententiarum: *Etiamsi esset determinatum liberum arbitrium Christi ad unum numero, sicut ad diligendum Deum, quod non facere non potest, tamen ex hoc non amittit libertatem aut rationem laudis sive meriti.*

CAPVT DECIMVM.

Idem ostenditur ex voluntate fruente summo bono clarè viso, juxta principia Augustini.

VERVM quia sic natura comparatum est, ut animus ad insuetam doctrinam, præsertim si inveteratis opinionibus præoccupatus fuerit, semper hæsit, & quantumcumque palpabiliter Augustini esse demonstratur, subtilitatis alicujus præstigij veretur, non gravabor adhuc uberius hanc Augustini mentem ostendere; quod videlicet nullam simplicis necessitatis determinationem, sed tantummodo illam primam instat ponderis prementem cogentemque libertati voluntatis metuat. Hoc autem in illa voluntate ostendimus, quæ Scholasticorum omnium iudicio, maxime determinata est, voluntate scilicet illa quæ homo post hanc vitam beatus est. Hanc enim ita liquide sequitur Augustinus, ac docet esse liberam, ut ex ejus libertate sumat argumentum pro astruenda libertate culpabilis voluntatis, quam divina præscientia futuram esse prænovit. In illo quippe libro tertio de Libero arbitrio jam sæpe citato, ubi liberum voluntatis arbitrium ad amulum excuritur, cum Evodius quicum disputat, omnia quæ in creaturis fiunt, propter Dei præscientiam dixisset, necessitate non voluntate fieri, hoc est, coactè, non liberè, ut ex circumstantia loci patet, refutandum eum suscipit Augustinus ex voluntate beatitudinis, quæ scilicet eum Deus beatus facturus est, quem facturus est. Hanc enim voluntatem præscit Deus nec tamen voluntas esse desinet, cum futura erit, quia non invitatus beatus erit, sed utique volens. Hoc autem ipso quo volens erit, voluntas erit, & idcirco in potestate, quia fiet cum volet, &

consequentet libera. Quamvis enim nunc quando vult beatus esse, nondum sit beatus, neque illa voluntas beatitudinis adhuc sit in potestate; quando tamen Deus eum beatum faciet, voluntatem illam ardentissimæ caritatis dabit, & eam dando etiam potestatem dabit, & ita voluntas illa erit in potestate & libera. Hic est discursus Augustini, de voluntate beatitudinis, seu qua temporibus suis, cum Deo visum fuerit nos beatos facere, beati futuri sumus. Sed ipsum dialogum ad rem accuratius intelligendam audiamus. Sic igitur Augustinus: *Nunquid neminem beatum facit?* Respondet Evodius: *Facit vero.* Augustinus: *Tunc itaque facit quando ille sit.* Evodius: *Ita est.* Augustinus: *Si igitur verbi gratia, post annum beatus futurus es, post annum te beatum facturus est.* Evodius: *Etiamsi.* Augustinus: *Ita vero præscit hodie quid post annum facturus est.* Evodius: *Semper hoc præscit: nunc quoque hoc eum præscire consentio, si est ita futurum.* Augustinus: *Die quæso, num tu creatura eius non es, aut tua beatitudo non in te fiet.* Quæ instantia tendit eo, ut declaret ex voluntate ista beatitudinis quam præscit Deus, falsum esse quod Evodius asseruerat, omnia in creatura fieri necessitate. Itaque respondet Evodius, quasi ignarus quo res tenderet. Evodius: *Imo & creatura eius sum, & in me fiet quod beatus ero.* Augustinus: *Non ergo necessitate, sed voluntate in te fiet beatitudo tua Deo faciente, hoc est, dante tibi beatitudinem, quæ sine voluntate seu amore beatifico esse non potest.* Quæ Augustini verba continent instantiam ad hominem, illationem videlicet illius vel-